

Fortidsminneforeningen
Norsk Kulturarv
Forbundet Kysten
Norsk Forening fr Fartøyvern
Norges Husflidslag
Arkivforbundet
Landslaget for Lokalhistorie
Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvenner
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Norges Linforening
Norsk Nupereforening

Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jernbaneklubb
Museumsbanerådet
Norges Metallsøkerforening
Norsk Skipsfartshistorisk Selskap
Norsk Slektshistorisk Forening
Norske Akevitters Venner
Rutebilstorisk Forening
Landsforeningen for Luftfartøyvern
Europa Nostra Norge

Statsbudsjettet 2022 - Høringsnotat – Familie- og kulturkomiteen

Kulturdepartementet: kap 320 Post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Klima- og miljødepartementet: Kap. 1400, post 70, kap. 1429, post 74 og Kap. 1432 post 50.

Norges kulturvernforbund er en paraplyorganisasjon for de frivillige kulturvernorganisasjonene. Vi takker for muligheten til å komme med innspill til denne budsjettthøringen.

Kulturvernforbundet har 26 landsdekkende medlemsorganisasjoner med rundt 2000 lokallag og 250 000 medlemmer totalt. I tillegg har vi assosierte medlemmer som har kulturvern som del av sin virksomhet, og som støtter opp om arbeidet vårt. Organisasjonene gjør en betydelig innsats med å ta vare på, formidle og videreføre kulturarven vår - i tråd med regjeringens overordnede politiske mål, og de internasjonale forpliktelsene vi har på området. Flere av våre medlemmer er også akkreditert av UNESCO som rådgivere innenfor sine ulike områder. Vi estimerer at våre medlemmer utfører en samfunnsinnsats med over 6 millioner frivillige timer i året. Dette gjør det frivillige kulturvernet til en av de største aktørene på feltet. Uten deres innsats hadde mange kulturminner og mye kompetanse gått tapt!

Vi opplever en økende interesse for kulturvern - om kunnskap om røttene våre, kulturarvopplevelser og tradisjonshåndverk. Det handler om materialkunnskap og bærekraftige løsninger, om gjenbruk og fornyelse. Det handler om trivsel, sysselsettingsmuligheter og levende bygder, og om tradisjoner, som bunadsbruk og mat og drikke. Kulturarv har en stor verdi. Dette vises det også til i den nye nasjonale reiselivsstrategien, der kulturbasert reiseliv beskrives som et satsingsområde.

Vi opplever en større forståelse av organisasjonenes rolle hos partiene og myndighetene – og en større interesse for å få mer kunnskap om vårt felt. Vi er svært glade for Statistisk Sentralbyrå nå har etablert kulturarv som et eget statistikkområde der også organisasjonene er med. Vi er glade for at Kulturrådet har bestilt en forskningsrapport om kulturvernorganisasjonene, og at denne kunnskapen også etterspørres i Museumsmeldingen, og vi er glade for at det frivillige kulturvernet omtales som selve bærebjelken i kulturminnevernet i Kulturmiljømeldingen.

Til tross for fine ord og en større interesse, og til og med et eget mål om å øke dette engasjementet, så har det ikke vært noen utvikling i tilskuddene til dette feltet, vi har tvert imot sett en realnedgang. Det har også manglet en helhetlig politikk som ser de ulike aktørenes rolle. Arkiv, bibliotek og museum har fått et viktig løft de siste årene, og dette mener vi må styrkes. Men det frivillige kulturvernet har falt utenfor.

Derfor er vi svært glade for at kulturarv løftes frem i den nye regjeringserklæringen og at det frivillige kulturvernet er en del av dette.

I Hurdalsplattformen 2021-2025 står det blant annet at det frivillige kulturvernet skal sikres grunnstøtte, at Kulturminnefondet skal styrkes, at det skal være full momskompensasjon og at det skal innføres en særskilt grunnfinansiering for kulturarvskoler. Det står til og med at rullende kulturminner som tog og veteranbiler skal ivaretas. Dette er veldig bra. Vi skulle også likt å se bygningsvern og fartøyvern i erklæringen, med et mål om å styrke de viktige bygningsvern- og fartøyvernsentrene. Dette må også være en del av satsingen.

Vi forventer ikke at alt dette løses i statsbudsjettet for neste år. Vi ber imidlertid om at regjeringen allerede nå viser handlekraft, og starter en opptrapping på disse områdene.

Grunntilskudd:

I forslaget til statsbudsjett for 2022 foreslås grunntilskuddene videreført. Dette er vi selvsagt glade for. Vi påpeker imidlertid at kun 10 av våre 26 medlemsorganisasjoner mottar driftsstøtte pr i dag, og at det ikke har vært noen nevneverdig utvikling på mange år. Kulturvernforbundet og flere av medlemsorganisasjonene fikk dessuten kutt i støtten fra Klima- og miljødepartementet to år på rad (2019 og 2020), som vi ikke har fått kompensert. Vi påpeker her at vi er glade for at regjeringen nå går inn for full momskompensasjon. Dette er svært viktig for organisasjonene og ikke minst lokallagene. Vi understreker samtidig at momskompensasjonen ikke kan erstatte driftstilskudd og øremerket støtte. Grunnstøtten er viktig for oss. Den skaper mer aktivitet i lokallagene og gjør oss i stand til å utvikle nye satsingsområder.

Vi ber om en styrking av Kulturdepartementet kap. 320 Post 74 og Klima- og miljødepartementet kap. 1400, post 70 i Statsbudsjettet for 2022

Arkiv og museum

Vi roser regjeringen for satsningen på digitalisering i Nasjonalbiblioteket og Arkivverket, og for styrking av museene. Vi minner her om at det frivillige kulturvernet bidrar med betydelige ressurser i form av både dugnadstimer og kompetanse. Arkivverket sier selv at de er avhengig av frivillig innsats i forhold til både transkribering, publikumsveiledning og digitalisering av arkivmateriale. Den frivillige innsatsen er også avgjørende for mange museer, og vi er glade for at dette er løftet frem i både Museumsmeldingen og regjeringserklæringen. For å styrke den frivillige innsatsen og realisere potensialet som ligger i dette samarbeidet, kreves det også midler over statsbudsjettet. Vi ber om at det settes av økte ressurser til å utvikle gode samarbeidsformer mellom institusjonene og organisasjonene, for eksempel til ansettelse av frivillighetskoordinatorer. Vi ber også om at det settes av 1 mkr til opplæringsmidler under Kapittel 329 Arkivformål, post 78 Ymse faste tiltak.

Kystkultur

Som en oppfølging av museumsmeldingen er det også satt at 30 millioner kroner til investeringstiltak, fordelt mellom en rekke museer. Vi er glade for at kystkultur er en del av satsingen. Samtidig foreslås det at Kap. 1429 post 74 tilskudd til fartøyvern reduseres med 6 mkr fra 2021. Dette synliggjør behovet for å samordne politikken og tiltakene. Vi ser et behov for å øke denne posten til det dobbelte. I tillegg foreslås det 15,6 mkr til Kap. 1429 post 75 tilskudd til fartøyvernsenter. Dette er en reduksjon på kr. 1 mill. fra 2021. Vi minner om at det statlige driftstilskuddet til fartøyvernsenteret er viktig for å ivareta kompetanse på tradisjonelle håndverk, og foreslår en økning på kr. 1 mill.

Kulturminnefondet

Kulturminnefondet er et av de mest effektive økonomiske virkemidlene i kulturminnevernet. Vi er glade for at dette anerkjennes, og at den nye regjeringen ønsker en opptrapping av fondets rammer. Vi mener den må økes til minst 200 mkr i løpet av perioden (KLDs budsjett, Kap. 1432 post 50), og at en opptrapping startes allerede i 2022. I tillegg bør det settes av øremerkede midler på minst 3 mkr til Kulturminnefondets prøveordning til bevegelige kulturminner. Disse midlene bør fortrinnsvis komme fra Samferdselsdepartementet.

I takt med den økte interessen for istandsetting, er det også en økt etterspørsel etter håndverkere. Det er behov for å etablere flere bygningsvernsentre, og for å styrke opplæringstilbud på alle nivå for å sikre videreføring av denne kompetansen. Tilskudd til studieforbundene, er en viktig del av dette.

Regional samordning

I tråd med regionreformen, har fylkeskommunene fått utvidet ansvar på kulturvernfeltet. Kulturvernforbundet har uttrykt en bekymring for at dette viktige feltet kan nedprioriteres, dersom fylkeskommunene ikke har den nødvendige kompetansen eller tilstrekkelig med ressurser. Dette er en veldig reell utfordring, siden mange er svake på dette området de har fått delegert. Det er derfor svært viktig at dette styrkes, og at det legges til rette for samarbeid med de ulike aktørene som har aktivitet lokalt.

Kulturvernorganisasjonene har høy aktivitet, men ofte ikke inn mot regionale myndigheter. For å bistå fylkeskommunene og sikre vern og videreføring av kulturarven, forutsetter det en bedre samordning av det frivillige kulturvernet på regionalt nivå, slik som friluftslivet, idretten og musikken allerede har gjort. Det haster med å få en slik struktur på plass. Fylkeskommunene jobber nå med å utarbeide planer og strategier for ivaretagelse av kulturarvfeltet, som blir viktige for den videre innsatsen. Vi ber derfor om at det settes av midler til dette i Statsbudsjettet for 2022.

Vi viser for øvrig til høringsinnspill fra våre medlemsorganisasjoner, og støtter opp under disse.

Jørn Holme
Styreleder
Norges kulturvernforbund

Toril Skjetne
Generalsekretær
Norges kulturvernforbund